

Feven, 45 jaar, vluchteling uit Eritrea.

De vlucht

Ik ben Feven en woon al bijna 9 jaar in België met mijn echtgenoot en mijn kinderen.

In Eritrea heb ik geologie en pedagogie gestudeerd. Ik werkte als leerkracht Engels in een basisschool en gaf als vrijwilligster Bijbellessen in de kerk.

Het is in Eritrea verplicht om een legerdienst te doen. Als je dat weigert, mag je geen diploma middelbaar onderwijs behalen en dan kan je automatisch geen hoger onderwijs volgen. Ik heb mijn legerdienst gedaan gedurende één jaar en zes maanden.

Er brak oorlog uit tussen Eritrea en Ethiopië. De machthebbers maakten daar gebruik van om de dienstplicht verplicht te houden. Het was gevaarlijk voor mijn echtgenoot die als soldaat ingezet zou worden.

Daarnaast is er geen vrijheid van meningsuiting in Eritrea. Er is geen vrijheid van geloof. Ik ben een protestantse Christen en mijn kerk heette 'Faith Church', een methodistenkerk. Het was verboden om ons geloof uit te oefenen en onze kerk werd gesloten. De overheid besliste welk geloof uitgeoefend mocht worden en welk niet. Dat is de reden waarom ik in 2003 voor één dag in de gevangenis werd opgesloten met mijn twee kinderen. Ik was toen zwanger van mijn derde kind. Mijn echtgenoot hebben ze langer opgesloten. Ik zag daardoor ook geen toekomst voor mijn kinderen in Eritrea. Sinds die dag dacht ik: 'Het is hier niet veilig voor mij en mijn gezin.'

Richting Europa

In 2009 besloot ik mijn land te verlaten. Ik heb drie jaar geprobeerd om een toelatingsvisum te verkrijgen om naar Soedan te vertrekken. Ik heb het niet gekregen. Ik had geen andere keuze dan om op een illegale manier te vluchten, samen met mijn drie kinderen. Mijn jongste kind was toen vijf jaar oud. Ik woonde in de bergen en het was een lange en gevaarlijke tocht via het platteland.

De beslissing nemen om te vertrekken was moeilijk. Tot op de dag van vandaag denk ik nog steeds: 'Amai hoe heb ik dat gedaan?!'. Gelukkig is er niets ernstig gebeurd onderweg. We hebben een hele nacht op kamelen gereden en de rest van de weg naar Soedan te voet afgelegd. Het was uiteraard een pijnlijke ervaring om een hele dag te stappen zonder water en we hebben ons af en toe moeten verschuilen. Ik word nog steeds zeer emotioneel als ik dit vertel. Maar tegelijkertijd ben ik dankbaar dat mijn kinderen en ik hier in België veilig zijn. Het was mijn

doel om mijn kinderen een betere toekomst te kunnen geven dan in Eritrea, en dat heb ik bereikt.

Ik bleef drie jaar in Soedan. Grappig en triest, want ik was in Soedan geboren in een vluchtelingenkamp. Ik keerde terug naar de plaats van mijn geboorte door een tweede vlucht. Het was zeer moeilijk voor mij om te zien dat mijn kinderen nu ook het statuut “vluchtelingen” kregen. Er was geen toekomst voor hen in Soedan. Eens ze van de middelbare school zouden afstuderen, eindigden hun mogelijkheden tot studeren. Daarnaast was ook hun veiligheid in Soedan niet gegarandeerd. Aan de grens met Eritrea kon de Eritrese overheid mensen omkopen om Eritrese mensen in Soedan te achtervolgen. Dus in 2012 besloot ik om Soedan te verlaten. Ik had geen andere keuze dan een smokkelaar te zoeken.

Ik koos er voor om naar België te komen omdat mijn vader hier al jaren woonde en werkte voor het Rode Kruis. In de jaren die volgden moesten al mijn familieleden uit Eritrea wegvluchten en zij kwamen ook naar België.

In België

Toen we in België aankwamen, trokken we eerst even in bij mijn familie, om uit te rusten van de tocht. We waren bang, want we hebben een vertekend beeld van de politie, door onze ervaringen met de politie in Eritrea. Na vier dagen zijn we dan naar de Dienst Vreemdelingenzaken gegaan en hebben we asiel aangevraagd. Het was voor mijn vader een zeer emotioneel moment om ons daar te zien binnengaan en ons daar alleen te laten. Hij heeft de hele tijd buiten gewacht op ons, in koud oktoberweer. Hij vond het vooral moeilijk om ons als asielzoekers te zien, niemand wenst dit zijn kinderen toe.

Het opvangcentrum

We werden tijdelijk naar het Klein Kasteeltje in Brussel gestuurd. We kregen er een plaats om te slapen. Ik vond het daar niet veilig. Ik was daar alleen. Een moeder met drie kinderen. Meerdere families deelden dezelfde kamer. Ik vond het moeilijk dat we de deur niet kon sluiten. Financieel was het niet gemakkelijk. Elke vrijdag gingen we op bezoek bij mijn familie. Telkens wanneer we terugkwamen, waren onze bedden ingenomen door een ander gezin. Voor mij en voor mijn kinderen was het heel moeilijk. Ik heb die periode veel gehuild. Het was een nare ervaring.

Na drie weken werden we naar het opvangcentrum in Eeklo gestuurd. We kregen één kamer mét een sleutel. Ik was zo dankbaar dat we eindelijk onze eigen kamer hadden! Meer privacy, gerust slapen, de Bijbel lezen, op je gemak met de kinderen babbelen... In het opvangcentrum

verbleven veel mensen. Ik panikeerde telkens wanneer mijn dochter de kamer verliet. Je kent de medebewoners immers niet. Mijn dochter was toen acht jaar oud, ze kon niet vrij zijn zoals een ander kind van haar leeftijd.

De asielpcedure liep en na vier maanden kregen we een woning toegewezen in Wetteren. Het was een klein huisje, maar voor ons was dat een grote luxe! Ik begon Nederlands te leren. Intussen hadden we ons tweede interview gehad en op 18 maart 2013 kreeg ik erkenning als vluchteling. Wat was dat een mooi verjaardagscadeau! We kregen de beslissing in het Nederlands toegestuurd, terwijl we nog heel weinig Nederlands spraken. Ik wist dat het een belangrijk document was, maar ik kon het niet lezen, zeer frustrerend. Ik moest speciaal naar het OCMW gaan om te vragen wat in deze brief stond. Na de erkenning wist ik dat ik in België mocht blijven.

Een moeilijke start

Ik heb verder Nederlands geleerd en de cursus Integratie en Inburgering gevolgd. We moesten na twee maanden vertrekken uit de woning in Wetteren en zelf een woning zoeken. Ik dacht dat dit gemakkelijk zou zijn, 'gewoon de op straat gaan en zoeken naar een woning te huur'. Mijn OCMW-assistent waarschuwde me dat het niet zo gemakkelijk zou zijn. Maar ik heb geluk gehad, hij hielp me en we vonden een klein appartement.

Ik was zeer gefocust op het Nederlands leren. Het was niet te moeilijk voor mij. Ik volgde Nederlandse les tot niveau 4. Vanaf niveau 4 volgde ik de VDAB-opleiding 'Ingroei Social Profit'. Ik ging goed vooruit en slaagde in de opleiding. Daarna solliciteerde ik voor een opleiding bij Bond Moyson als zorgkundige, daar begonnen de problemen.

We waren met 5 of 6 anderstaligen in de klas. De andere anderstaligen waren al veel langer in België, maar ik en nog één iemand waren nieuwkomers. We verstonden bijna niets van wat de lesgever zei. Ik begon stress te krijgen van de lessen. We kregen taalondersteuning, maar niet alle lesgevers hielden daar rekening mee. Sommige lesgevers dachten dat we als anderstaligen gewoon niet veel begrepen en beseften niet dat het aan de taal lag.

Ik kreeg eens een vraag van de lesgever en ik wist niet hoe ik moest antwoorden en kreeg de reactie: 'Waarom ben je hier dan?' Een zeer frustrerende periode. Ik werkte toch heel hard voor mijn theorie, ik ging naar de bibliotheek en gebruikte woordenboeken. Ik kreeg zeer goede punten. Ik was gemotiveerd en niet meer ontmoedigd. Ik begon aan mijn stage in een rusthuis. De zorgkundigen in het rusthuis riepen mij: 'Hé meisje' terwijl ik ouder was dan de meesten. Ik liet me niet ontmoedigen en liet het los. Als je stagiaire bent, willen ze ook vaak van je profiteren. Er waren ook wel vriendelijke zorgkundigen die me motiveerden. De bejaarden zelf waren vriendelijk, ze apprecieerden wat ik voor hen deed, behalve één of twee die moeilijk hebben gedaan. Ik slaagde in mijn stage daar.

Het derde deel van mijn stage was in de thuiszorg. Dat was bij mensen langsgaan om te poetsen, te koken, boodschappen te doen, te strijken enz... Huishoudelijke taken doen was voor mij geen probleem, ik deed dit ook thuis. Ik had verwacht dat het minder zwaar zou zijn dan het werk in het rusthuis. Maar dat was het niet, het was totaal anders dan ik had verwacht. Sommige bejaarden hebben me niet aanvaard. Ze zeiden: 'Je bent de eerste zwarte stagiaire die ik zie.'

Een vrouw weigerde me en zei: ‘Ik wil niet dat je alleen komt, alleen als je samen met de begeleider bent.’ De begeleider was eens ziek in het weekend, het was een zondag en ik heb besloten om toch alleen te gaan. Ik oefende met mijn stiefmoeder om met de fiets te rijden naar de vrouw haar huis en om zo op tijd te zijn. Op zondagavond belden ze me op om te zeggen dat die vrouw niet wou dat ik naar haar huis kwam. Dat kwam hard bij me aan.

Ik had nog een slechte ervaring met een begeleider. Ze zei altijd dat mijn tempo traag was, als ik sneller probeer te zijn dan zei ze dat ik te snel was. Ze maakte het me altijd moeilijk.

Op een dag gaf me een vrouw van 90 jaar een boodschappenlijst en daar stond op ‘maandverband’. Dit was zeer verwarrend voor mij, ‘hoe kan een vrouw van 90jaar maandverband nodig hebben?’ Ik dacht dat het een fout was en zocht een andere soort verband. De begeleider was kwaad en zei: ‘Waarom kom je naar hier als je niet weet wat maandverband is?’ De andere begeleiders waren vriendelijk en hebben me getroost. Uiteindelijk wou de begeleider me een tweede kans geven. Ik stemde in, maar ik was niet geslaagd. Ik had nochtans veel moeite gedaan. Ik heb leren fietsen, elke zaterdag was ik aan het strijken om het goed te leren doen, ik ging boodschappen doen om het goed en efficiënt te leren doen.

Ik was hier een tijdje ellendig van. Ik heb me echter herpakt en heb me ingeschreven in het Huis van het Nederlands. De lesgever zei: ‘Jouw Nederlands is zeer goed, waarom ga je niet tolken?’ Ze hielp me om een CV te maken om te solliciteren bij Integratie en Inburgering, om samen met een MO leerkracht, lessen integratie te geven. De lesgeefster was zeer behulpzaam. Ik heb goed met haar samengewerkt. Eén deur werd voor me gesloten, maar een andere deur ging zo voor me open. Ik studeerde Nederlands, niveau 5.

Ik verhuisde naar Kalken. Via het OCMW kreeg ik de kans om artikel 60 te doen als helpster op een kleuterschool. Ik hielp de juffen met de kleuters, maar ook bij de opvang. Ik had een positieve ervaring met werken met kinderen, mijn kleur telde er niet. Ze waardeerden alles wat ik deed op school en dat gaf me positieve energie. Ik kon ook verder Nederlands gaan leren. Ik heb uiteindelijk niveau 10 bereikt. Toen mijn artikel 60 traject was afgelopen, zocht ik met mijn OCMW-assistent naar een andere uitdaging.

Ik had even wat ruimte en maakte kennis met het Mind-Springprogramma. Ik heb me kandidaat gesteld en kreeg de kans om trainer te worden. Mind-Spring gaf veel antwoorden op mijn vragen over wat ik had meegemaakt in mijn land, maar ook met de slecht afgelopen stage. Ik had me nog nooit eerder slecht gevoeld omdat ik zwart was, van Afrikaanse afkomst was, het was een pijnlijk gevoel. Mind-Spring gaf me inzichten in processen die zich afspeelden in mijn lichaam, veroorzaakt door het migratieproces. Omgaan met stress, hoe je gedachten beïnvloeden, rouw en verlies,... Het waren allemaal zeer belangrijke thema’s voor mij. Ik dacht toen: ‘Ik heb zo veel, waarom ben ik dan niet tevreden?’ Ik was in een rouwproces en Mind-Spring heeft me dit laten inzien. Het heeft me geholpen om verder te gaan. In mijn land was ik iemand maar hier was ik niemand. De oefening met de identiteitscirkels gaf me hoop voor de toekomst. Ik vind dit een noodzakelijk programma voor vluchtelingen en migranten. Daarom ben ik heel graag Mind-Spring trainer. Ik probeer zo mijn lotgenoten te helpen om hun toekomst aan te pakken.

Bij het CVO VSPW Gent zag ik de opleiding ‘Ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting’. Ik ging naar de infosessie en heb me ingeschreven met de toestemming van de VDAB. Ik zit nu in mijn tweede jaar.

Echtgenoot

Mijn echtgenoot heeft fysica gestudeerd. Hij werkte eerst als leerkracht fysica en was daarna directeur in een middelbare school. Hij is ook priester. Hij kwam naar België in 2013. Hij startte met het leren van Nederlands te leren, hij had niet verwacht dat de taal zo moeilijk zou zijn. Hij heeft aanvaard dat de taal niet zijn ding is. Hij gebruikt nog steeds het Engels.

Er werd aan ons beiden het aanbod gedaan om via artikel 60 te werken. Mijn man kreeg het voorstel om op een boerderij te gaan werken. Ik wou niet dat hij op de boerderij ging werken, dus ik zei dat ik liever ging gaan werken.

Hij begon als zelfstandig beëdigd tolk/vertaler te werken. Na anderhalf jaar vond hij minder tolk- en vertaalkansen, er was veel administratie maar weinig opdrachten. Hij stopte ermee. Nu tolkt hij als vrijwilliger voor Brussel Onthaal, hij werkt nu bijna elke dag in Brussel. Als priester gaat hij vaak naar Antwerpen en Gent op zaterdagen en zondagen om diensten te verzorgen. Voor de Corona-pandemie ging hij vaak naar het buitenland om als priester huwelijksadvies te geven. Als hij niet gaat tolken heeft hij de hele dag vrij, in zijn vrije tijd geeft hij advies aan mensen die het op dit moment het zeer moeilijk hebben.

Eri-Gent vzw

Tijdens de cursus Integratie en Inburgering ontmoette ik andere Eritrese vluchtelingen. Er overleed een Eritrese vrouw, ze was nog maar twee weken in België. We kwamen samen in een kleine kamer, we wisten niet goed hoe we moesten rouwen en wat we moesten doen. We hadden nood aan ondersteuning en verbinding. Toen ontstond het idee dat we iets moesten doen. We vroegen aan de katholieke priester om ons een plaats te geven en ze hebben ons een plaats gegeven in de kerk. Niet lang daarna pleegde een man zelfmoord. Iemand van onze groep vroeg: 'Waarom doen we niet iets samen?' In 2016 hebben we de Eritrese vereniging opgericht waarvan ik voorzitter was van 2016 tot 2019. We verkiezen ondertussen om de twee jaar een nieuwe voorzitter. We organiseren socio-culturele activiteiten, vormingen, bieden ondersteuning aan Eritrese vluchtelingen op verschillende vlakken. We zijn dankbaar aan onze Belgische vrienden, zonder hun hulp was het onmogelijk geweest om deze werking op te starten en zo breed uit te rollen. We bereiken met onze activiteiten niet alleen Eritrese vluchtelingen in Oost-Vlaanderen, maar ook in de andere provincies van België.

Elk jaar organiseren we in samenwerking met CAW Oost-Vlaanderen minstens twee Mind-Spring cursussen. Eén van de groepen viel op zaterdag: we gingen eerst naar de kerk en daarna naar de Mind-Spring cursus. Het was een mooie ervaring. Perfecte zelfzorg!

Het moeilijkste

De keuze maken om te vluchten was vol risico's, niet alleen voor mezelf, maar ook voor mijn kinderen. Het deed me pijn dat ik zo'n moeilijke beslissing moest nemen. Daarnaast was alles in België moeilijk. De taal leren om te kunnen integreren is noodzakelijk. Integratie komt echter niet alleen van mijn kant, maar ook van de Belgen. In de praktijk is het moeilijk om je plaats te vinden en aanvaard te worden in de samenleving. Het gaat nu veel beter. Ik heb gekozen om stage te doen bij het CAW Oost-Vlaanderen voor mijn opleiding

‘Ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting’. Ik zou graag in de toekomst bij een welzijnsdienst willen werken om de kwetsbare mensen in onze samenleving te begeleiden. Als ervaringsdeskundige kan ik me inleven in hun situatie en hen goed begeleiden.

Onderwijs van de kinderen

Ik vond het erg voor mijn kinderen dat ik hen niet voldoende kon steunen. In de scholen in Eritrea werd geen agenda-systeem gebruikt, ik wist dus niet wat ik daar mee moest doen. Ondertussen weet ik wat er verwacht wordt van ouders op school en hoeveel ik gemist heb. Zo vertelde mijn dochter me dat ze op een dag zwemles had en dat ze geen zwemkleding mee had, omdat ik het niet heb gelezen in haar agenda. Ze was zeer beschaamd. Ze is er zelfstandiger door geworden en is snel vooruitgegaan. Mijn stiefmoeder hielp me met het oudercontact. Ik had geluk in vergelijking met andere vluchtelingouders die de taal niet kunnen, hier geen familie hebben of analfabeet zijn.

Het gaat nu heel goed met de kinderen. Mijn oudste zoon studeert aan de Hogeschool in Mechelen, aan de faculteit International Business Management. Mijn tweede zoon volgt het tweede jaar Elektromechanica aan Hogeschool Gent. Mijn dochter volgt haar 4de jaar Grieks-Latijn en doet het goed.

Mijn advies aan de begeleiders van asielzoekers en vluchtelingen

In mijn opleiding ‘Ervaringsdeskundige in Armoede en Sociale Uitsluiting’ zien we dat er een grote kloof bestaat tussen mensen die in kansarmoede leven en “de middenklasse”. Er bestaat ook een kloof tussen vluchtelingen en hulpverleners. Een vluchteling ontbreekt veel kennis over hoe alles georganiseerd wordt in het nieuwe land, er is ook een cultuurverschil. Zoals in de ijsbergtheorie uit de Mind-Springcursus: het is niet enkel wat je boven de waterlijn kan zien, er zit veel meer onder. Voor vluchtelingen is er veel onbekend. In de Eritrese cultuur zeggen we bijvoorbeeld niet gemakkelijk wat we willen. Bijvoorbeeld als iemand eten aanbiedt, dan zeggen ze ‘nee, nee ik heb genoeg’, zelfs als ze honger hebben. De persoon zal vervolgens aandringen en zo gaan ze wel eten. In de Belgische cultuur is dit anders. Als je zegt: ‘Ik heb genoeg’ dan gaan de mensen het niet meer vragen.

Ondanks tegenslagen ben ik dankbaar voor de kansen die ik gekregen heb, deze kansen hebben me geholpen om mijn potentieel te ontplooien. OCMW assistenten kunnen hele belangrijke rol spelen in de zoektocht naar mogelijkheden om te talenten van vluchtelingen te laten ontplooien. Vele vluchtelingen hebben in hun land van herkomst gestudeerd en gewerkt. Geef hen een kans! Vaak denken mensen dat je niet veel kan, als je de taal niet machtig bent. Creëer ruimte en de kansen voor de vluchtelingen, want ze hebben het hard nodig.

Mijn kracht

Het geeft me kracht om doelen te stellen in mijn leven. Ik neem een doel voor ogen en ik zet door om dat doel te bereiken. Ook mijn familie geeft me kracht. Daarnaast heb ik geluk gehad met de sociale assistenten die op mijn weg kwamen. En zo veel mensen die me hoop hebben gegeven, na alles wat ik meegemaakt heb.

Toekomst

Ik zou graag nog eens naar Eritrea willen terug gaan om mijn familie te bezoeken. Ik mis mijn familie en collega's. Ik ben naar Ethiopië op bezoek geweest, maar ik voelde me niet veilig. Eritrea zelf is te gevaarlijk. Zelfs dromen over Eritrea is onmogelijk.

Ik ben gelukkig, mijn kinderen maken mij gelukkig. Ik heb mijn doel bereikt. Mijn kinderen hebben een toekomst. We zijn veilig. Ik ben dankbaar.